TRIBUNAL GHALL-INVESTIGAZZJONI TA` INGUSTIZZJI

IMHALLEF

ONOR. C. FARRUGIA SACCO B.A., LL.D.

Rikors Numru: 1046/97

Charles Spagnol

vs

Kap Kmandant tal-Forzi Armati

Illum 8 ta` Novembru, 2000.

It-Tribunal,

Ra r-rikors li bih ir-rikorrent wara li ppremetta illi bejn id-9 ta' Mejju 1987 u l-15 ta' Mejju 1995 u b'mod aktar preciz fi jew ghall-habta tas-snin 1989 u 1990 huwa sofra ingustizzja peress li gie terminat ingustament l-impjieg tieghu ma' l-Armata.

Illi l-fatti tal-kaz kienu kif gej:

1. Illi r-rikorrent kien ilu jahdem ma' l-Armata, bhala gunner sa mis-sena 1983, s'Awissu tas-sena 1989 kien jahdem bhala security guard l-ajruport.

2. Illi fis-7 ta' Awissu 1989 ir-rikorrent gie trasferit ghal mal-Maritime Section fejn beda jaghmel xoghol ta' labourer.
3. Illi f'Novembru ta' l-istess sena, ir-rikorrent applika biex jahdem bhala A.O.D. driver u meta pprezenta din l-applikazzjoni lill-Maggur Cini dan ta' l-ahhar qattaghhielu f'wiccu.
4. Illi wara dan l-incident ir-rikorrent marad u kellu johrog bis-sick leave u dan fuq ordni tat-tabib ta' l-Armata Dr Robert Galea.
5. Illi effettivament ir-rikorent baqa' bis-sick leave ghal xi sitt xhur meta rcieva ittra fejn gie nfurmat li l-impjieg tieghu ma' l-Armata kien gie terminat fuq ragunijiet medici.
6. Illi r-rikorrent kien baqa' bis-sick leave fuq ordnijiet stretti tat-Tabib ta' l-Armata.

Illi huwa kien bi hsiebu jgib, sabiex isostni l-ilment tieghu, lix-xhieda murija fl-elenku anness, li jindika ghar-rigward ta' kull xhud dawk il-fatti li r-rikorrent bi hsiebu jgib prova dwarhom bix-xhieda tieghu.

Ghaldaqstant, ir-rikorrent talab lil dan it-Tribunal li jisma' u jiddeciedi dwar dan l-ilment skond l-Att ta' l-1997 dwar it-Tribunal ghall-Investigazzjoni ta' Ingustizzji u dan billi jigi ordnat li jerga' jidhol lura fl-Armata jew jekk dan ir-rimedju ma jistax jinghata, li jigi ordnat li jithallas kumpens ta' mhux aktar minn Lm5000.

Ra l-lista tax-xhieda tal-intimati.

Ra r-risposta tal-Kmandant tal-Forzi Armati ta' Malta li eccepixxa:

Illi dwar il-fatti allegati fir-rikors huwa ghandu xi jghid is-segwenti:

Illi r-rikorrent beda jirrapporta marid f'Ottubru 1989 wara li huwa kien ilu li gie trasferit fil-**Maritime Squadron, ghal xoghol fuq l-art,** ghal madwar tliet gimghat. Jidher illi r-rikorrent baqa' marid u ghaldaqstant fuq parir tat-tabib ta' l-Armata huwa ma setghax jibqa' jirrapporta ghax-xoghol.

Illi minkejja l-kura li nghata, ir-rikorrent baqa' marid serjament, tant li lanqas biss seta' jittollera li jilbes l-uniformi ta' suldat u ddikjara quddiem it-tabib ta' l-Armata illi xtaq li jtemm l-ingagg tieghu fl-Armata.

Illi minhabba li l-kundizzjoni medika tar-rikorrent kompliet tiggrava, gie deciz illi huwa jidher quddiem Bord Mediku biex jevalwa s-sitwazzjoni tieghu.

Illi l-istess Bord Mediku, fis-6 ta' Gunju, 1990, wara li tezamina lir-rikorrent, kkonkluda li billi wara seba xhur **sick leave on full pay** ir-rikorrent baqa' marid, dan kellu jigi dikjarat **Unfit for Military Duties**.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet fuq premessi, dan it-Tribunal ghandu jichad it-talbiet kollha tar-rikorrent.

Ra li fit-13 ta' Jannar 2000 l-intimat issolleva l-inkompetenza tat-Tribunal ***ratione materiae*** minhabba li terminazzjoni tal-impieg tesorbita mill-kompetenza tat-Tribunal.

Ra l-lista tax-xhieda ta' l-intimat.

Ra l-atti kollha tal-kawza.

Sema` l-abili difensuri.

Ikkunsidra

Illi l-ilment tar-rikorrent hu bbazat fuq li "ghall-habta tas-snin 1989 u 1990 huwa sofra ingustizzja peress li gie terminat ingustament l-impjieg tieghu ma' l-Armata.".

Fil-kawza fl-ismijiet "Joseph Barbara vs Med Serv Limited et" deciza fl-10 ta' Mejju, 1999:

Illi hu opportun li l-ewwel nett it-Tribunal jezamina jekk hux kompetenti jiehu konjizzjoni tal-ilment tar-rikorrent. Hawn wiehed irid bil-fors jaghmel referenza ghall-artikolu 6 (1) tal-Att VIII tal-1997. Dan jghid:

"6. (l) It-Tribunal ikollu s-setgha li jisma' u jaqta' dwar kull ilment miktub li jsir minn persuna li tallega li tkun garrbet ingustizzja b'konsegwenza ta' xi distinzjoni, eskluzjoni jew

preferenza indebita li tkun saret jew inghatat bi hsara ghaliha, jew ta' xi inkapacita' jew restrizzjoni li kellha ggarrab, b'xi azzjoni mehuda minn xi wahda mill-persuni li ghalihom japplika dan 1-Att dwar kull wiehed minn dawn li gejjin:

(a) hatriet, promozzjonijiet jew trasferimenti ta' ufficjali pubblici;

(b) hatriet, prornozzjonijiet jew trasferimenti ta' membri, ufficjali jew impjegati ta' xi korp imwaqqaf b'ligi;

(c) dhul fl-impieg;

(d) licenzi jew permessi mehticga bi1-ligi;

(e) kull haga ohra li tista' tigi approvata b'rizoluzzjoni tal-Kamra tad-Deputati.

F'dan l-istadju hu importanti li wiehed jezamina dak li hu mehtieg biex ilment ikun tal-kompetenza tat-Tribunal. Minn ezami ta' l-art 6 (1) jirrizulta li l-***ewwel rekwisit*** huwa li jrid ikun hemm ilment bil-miktub; dan sar mir-rikorrent.

Sekondarjament ir-rikorrent irid jallega li garrab ingustizzja. Dan ukoll gie allegat mir-rikorrent.

It-tielet element hu li din l-ingustizzja tkun b'konsegwenza ta' xi distinzjoni, eskluzjoni jew preferenza indebita li tkun saret jew inghatat bi hsara ghaliha, jew ta' xi inkapacita' jew restrizzjoni li kellha ggarrab. Dan l-element jinsab allegat ukoll fir-rikors in ezami.

Ir-raba' rekwisit hu li l-imsemmija ingustizzja tkun saret b'xi azzjoni mehuda minn xi wahda mill-persuni li ghalihom japplika dan 1-Att.

Il-hames element hu li l-ingustizzja allegata mir-rikorrent tkun dwar wiehed mill-paragrafi (a) sa (d) imsemmija.

Hawnhekk wiehed bil-fors ikollu jaghmel il-kummenti segwenti. L-Att VIII tal-1997 ghandu hafna partijiet li jixbhu u huma bazati fuq l-Att XV tal-1987. Infatt l-istess artikolu 6 ta' dak l-att kien jitkellem dwar is-setghat tal-Kummissjoni. Issa f'dak l-artikolu 6 fil-parti finali tieghu kien jinghad " u b'mod partikulari izda bla hsara ghall-generalita' ta' dak imsemmi qabel, il-Kummissjoni tista' tinvestiga dak l-ilment dwar kull wiehed minn dawn li gejjin:…" Fl-Att VIII tal-1997 pero' kull ma jinghad hu "dwar kull wiehed min dawn li gejjin:.." u ghalhekk il-legislatur f'dan il-kaz kien aktar restrittiv. Il-lista imsemmija mill-legislatur hija wahda ta' portata espressa u mhux wahda indikattiva ghalkemm naturalment trid issir l-interpretazzjoni gusta taghha kif infatti ser jinghad aktar l-isfel.

L-artikolu 6 (1) (a) jirreferi ghal hatriet, promozzjonijiet jew trasferimenti ta' ufficjali pubblici u ghalhekk mhux applikabbli ghar-rikorrent. L-artikolu 6 (1) (b) jitkellem dwar hatriet, promozzjonijiet, jew trasferimenti ta’ membri, ufficjali jew impjegati ta’ xi korp imwaqqaf b’ligi… L-artikolu 6 (1) (c) jirreferi ghal dhul fl-impieg u hu manifest li ma jirrigwardax il-kaz in ezami. Lanqas ma hu applikabbli l-artikolu 6 (1) (d) li jitkellem dwar licenzi jew permessi mehtiega bil-ligi.

Bazikament l-ilment tar-rikorrent hu bazat fuq terminazzjoni ta’ impieg. Issa terminazzjoni ta’ impieg ma tissemma f’ebda wiehed mill-paragrafi (a) sa (d). “Ubi lex voluit dixit”. Il-ligi ma tuzax kliem fis-sens li l-ilmenti indikati huma ezempji ta’ ilmenti, izda huma ezattament l-ilmenti li fir-rigward taghhom dan it-Tribunal ghandu gurisdizzjoni.

Ta’ min izid li l-artikolu 28 tal-Kap 266 l-Att dwar ir-Relazzjonijiet Industrijali jghid:

“Minkejja kull ma jinsab f’kull ligi ohra, t-Tribunal Industrijali jkollu l-gurisdizzjoni esklusiva li jikkunsidra u jiddecidi l-kazijiet kollha fejn jigi allegat li saret tkeccija ingusta ghal kull ghan barra minn proceduri dwar reati kontra xi ligi , u r-rimedju ta’ haddiem hekk imkecci ghall-ksur tad-drittijiet tieghu li ma jitkecciex b’mod ingust ikun biss billi l-ilment tieghu jintbaghat lit-Tribunal Industrijali u mhux xort’ohra:”

Il-lokuzzjoni wzata hija cara li t-Tribunal Industrijali jkollu l-gurisdizzjoni esklusiva fejn jigi allegat li saret tkeccija ingusta. Hemm kazijiet li jaqghu taht l-Qorti Civili [skond in-natura tal-kuntratt] u anke quddiem il-Kummissjoni ta' l-Impiegi that il-Kostituzzjoni jekk ikun jahdem f'azienda Governattiva jew kwazi-governattiva.

Ghalhekk, salv kif ser jinghad aktar l-isfel f'dan il-paragrafu, terminazzjoni ta' impieg mhux ta' kompetenza ta' dan it-Tribunal. Ara wkoll Andrew Caruana vs Ministru tax-Xogholijiet Pubblici u Kostruzzjoni et deciza fit-2 ta' Frar, 1999. L-uniku kaz fejn dan ma japplikax huwa fil-kaz tal-“constructive dismissal” dejjem bazat fuq ingustizzja kif imsemmi fl-artikolu 6 (1). Ara “Charles Azzopardi vs Selmun Company Limited et” deciz in parte fil-15 ta' Dicembru, 1997, u f' “Patrick Dato Mallia vs Malta Development Corporation” deciz ukoll in parte fil-11 ta' Marzu, 1998.”

Issa minhabba f'hekk ir-rikorrent sostna fin-nota tal-osservazzjonijiet tieghu li t-terminazzjoni tal-impieg tieghu hu bazat fuq “constructive dismissal”. Apparti jekk dan hux minnu jew le, hi rilevanti l-kawza fl-ismijiet Emmanuel Chircop vs Kap Kmandant tal-Forzi Armati deciza mit-Tribunal fl-24 ta' Gunju, 1999 fejn it-Tribunal qal:

“Issa fil-kaz in ezami in-nuqqas ta' kompetenza tohrog ukoll minn dak li jghid l-artikolu 5 (3) (a):

"Dan l-Att ma japplikax ghall-persuni jew ghall-korpi li jinsabu elenkati fit-Taqsima A fl-Ewwel Skeda li tinsab ma' dan l-Att." F'dan l-iskeda insibu imnizzel "Il-Forzi Armati ta' Malta hlief skond dak li hemm provdut fit-Taqsima B ta' din l-Iskeda". Fit-Taqsima B insibu elenkat: "Il-Forzi Armati ta' Malta ghar-rigward biss ta' hatriet, promozzjonijiet, trasferimenti, salarji u drittijiet ta' pensjoni ta' l-ufficjali u suldati f'dik il-Forza Armata".

Ghalhekk huwa ovvju li anke taht dan l-aspett it-talba tar-rikorrent tesorbita mill-kompetenza ta' dan it-Tribunal. Ghal dawn il-motivi jilqa' l-ewwel eccezzjoni ta' l-intimat.

Spejjez kontra r-rikorrent.